

Wyrok z dnia 30 maja 2001 r.

I PKN 427/00

Na podstawie art. 58 ust. 5 pkt 1 ustawy z 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz.U. Nr 133, poz. 872 ze zm.) pracownikowi przysługuje świadczenie pieniężne przewidziane w art. 13¹ ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz.U. Nr 31, poz. 214 ze zm.) bez względu na określone tym przepisem przesłanki nabycia prawa i ograniczenie wysokości świadczenia.

Przewodniczący SSN Roman Kuczyński, Sędziowie: SN Józef Iwulski, SA Kazimierz Josiak (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 30 maja 2001 r. sprawy z powództwa Barbary S. przeciwko Kuratorium Oświaty w R. o świadczenie pieniężne i ekwiwalent za urlop, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Tarnobrzegu z dnia 23 lutego 2000 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Powódka Barbara S. domagała się w pozwie przywrócenia jej do pracy w P. Kuratorium Oświaty na stanowisko starszego wizytatora szkolnego. Na wypadek nieuwzględnienia jej żądania przez Sąd wносиła o zasądzenie odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie stosunku pracy, zasądzenie ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy i świadczenia pieniężnego przewidzianego w art. 58 ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz.U. Nr 133, poz. 872) w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia.

W uzasadnieniu swoich żądań powódka podała, że pracodawca w związku z reformą samorządu terytorialnego i likwidacją województwa t. bezzasadnie odmówił jej dalszego zatrudnienia w delegaturze Kuratorium w T. i „zmusił ją do przejścia” na

wcześniejszą emeryturę nauczycielską.

Strona pozwana określona w pozwie jako Skarb Państwa P. Kurator Oświaty w R., wniosła o oddalenie powództwa w całości. Przyznając, że powódka nie otrzymała propozycji nowych warunków zatrudnienia do 31 maja 1999 r., strona pozwana zarzuciła, że na wniosek powódki stosunek pracy został z nią rozwiązany za porozumieniem stron i że wykorzystała ona proporcjonalną część urlopu wypoczynkowego.

Powódka w toku procesu ograniczyła swoje żądania do zapłaty świadczenia pieniężnego z art. 58 ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. oraz ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany w pełnym wymiarze urlop wypoczynkowy w roku 1999.

Sąd Rejonowy Sąd Pracy w Tarnobrzegu wyrokiem z dnia 28 września 1999 r. uwzględnił powództwo o zapłatę świadczenia pieniężnego w kwocie 11.443,45 zł, a dalej idące powództwo oddalił. Sąd ustalił, że powódka będąca nauczycielką 1 listopada 1978 r. przeszła do pracy w Kuratorium Oświaty i Wychowania w T. Zatrudniona została na podstawie mianowania na stanowisku wizytatora szkolnego. Później awansowała na stanowisko starszego wizytatora. W roku 1999 w związku z likwidacją województwa t., Kuratorium Oświaty w T. stało się delegaturą P. Kuratorium Oświaty w R. Nowy pracodawca nie złożył powódce propozycji dalszego zatrudnienia do dnia 31 maja 1999 r. Powódka nie chciała się z tym pogodzić i w piśmie do pracodawcy z 25 czerwca 1999 r. wносиła o dopuszczenie jej do pracy po 1 lipca 1999 r. W razie odmowy prosiła o przygotowanie dokumentów umożliwiających jej przejście na wcześniejszą emeryturę nauczycielską. Strona pozwana najpierw zawiadomiła powódkę o wygaśnięciu stosunku pracy z mocy art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r., a później w odpowiedzi na pismo powódki z 25 czerwca 1999 r., poinformowała, że „wyraża zgodę na rozwiązanie stosunku pracy za porozumieniem stron z dniem 30 czerwca 1999 r.” Pismo strony pozwanej dotarło do powódki 2 lipca 1999 r. W tym stanie rzeczy powódka złożyła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wniosek o wcześniejszą emeryturę nauczycielską na podstawie art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 56, poz. 357 ze zm.), którą otrzymała od 1 lipca 1999 r. Urlop wypoczynkowy za rok 1999 w wymiarze proporcjonalnym do okresu zatrudnienia powódka wykorzystała w naturze z wyjątkiem jednego dnia, za który pracodawca wypłacił jej ekwiwalent pieniężny. Powódka otrzymała również odprawę emerytalną zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy z

dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz.U. Nr 31, poz. 214 ze zm.) w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia za pracę obliczonego jak ekwiwalent pieniężny za urlop wypoczynkowy. W świetle powyższych ustaleń faktycznych Sąd Rejonowy uznał za zasadne roszczenie powódki o wypłatę świadczenia pieniężnego przewidzianego w art. 58 ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną. Sąd przyjął bowiem, że wbrew twierdzeniom strony pozwanej stosunek pracy między stronami wygasł z mocy prawa zgodnie z art. 58 ust. 1 ustawy z tej przyczyny, że powódce po dniu 31 maja 1999 r. nie zostały zaproponowane nowe warunki pracy i płacy. Zdaniem Sądu pismo powódki z 25 czerwca 1999 r. do pracodawcy nie mogło być potraktowane jako oferta rozwiązania stosunku pracy za porozumieniem stron, skoro powódka bardzo wyraźnie stwierdziła w nim, że uważa się za nadal zatrudnioną po 1 lipca 1999 r. Prośba powódki o przygotowanie dokumentów do wniosku o przyznanie emerytury nauczycielskiej nie powinna być utożsamiana z jej inicjatywą rozwiązania stosunku pracy. Poza tym nawet, gdyby przyjąć pogląd przeciwny fakt doręczenia powódce pisma pracodawcy o wyrażeniu zgody „na rozwiązanie stosunku pracy za porozumieniem stron” 2 lipca 1999 r. nie zmienił tego, że stosunek pracy wygasł wcześniej z mocy prawa. W tym stanie rzeczy Sąd pierwszej instancji uznał, że powódka nabyła prawo do świadczenia pieniężnego określonego w art. 58 ust. 5 pkt 1 ustawy z 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną. Zdaniem Sądu, świadczenie to stanowi dla pracowników mianowanych szczególną rekompensatę z tytułu wygaśnięcia ich stosunku pracy. Ustawodawca, w zgodzie z często stosowaną praktyką, posłużył się dla ustalenia wymiaru świadczenia i sposobu jego obliczenia odesłaniem do treści innego przepisu; w tym wypadku art. 13¹ ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych. Wykładnia językowa, gramatyczna i logiczna art. 58 ust. 5 pkt. 1 ustawy z 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające wskazują, że wolą ustawodawcy nie było ograniczenie uprawnień do świadczenia w sposób wynikający z treści art. 13¹ ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych, w szczególności utrata świadczenia przez urzędnika nabywającego równocześnie prawo do emerytury. Gdyby taki miał zamiar ustawodawca użyłby zwrotu, że świadczenie przysługujące „na warunkach i zasadach przewidzianych w art. 13¹ ustawy o pracownikach urzędów państwowych” lub innego z nim tożsamego. Z tych motywów po ustaleniu na podstawie zaświadczenia pracodawcy wysokości świad-

czenia należnego powódce na kwotę 11.443,45 zł w tej części Sąd uwzględnił powództwo, oddalając dalej idące żądanie i powództwo o zapłatę ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy. Sąd Rejonowy wskazał, że powódce zgodnie z art. 155¹ KP w roku, w którym ustał stosunek pracy, przysługiwał urlop w wymiarze proporcjonalnym do okresu zatrudnienia. Należny urlop powódka wykorzystała częściowo w naturze, a za jeden dzień otrzymała ekwiwalent pieniężny. Dlatego jej żądanie o zapłatę ekwiwalentu w większym rozmiarze nie było uzasadnione.

Wyrok Sądu pierwszej instancji w części uwzględniającej powództwo zaskarżyła strona pozwana. W apelacji zarzuciła naruszenie prawa materialnego przez niewłaściwą wykładnię art. 58 ust. 5 pkt 1 ustawy z 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną w związku z art. 13¹ ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych, polegającą na uznaniu, że powódce służy prawo do świadczenia pieniężnego mimo, że stosunek pracy między stronami ustał za porozumieniem stron w związku z przejściem na wcześniejszą emeryturę nauczycielską. Wskazując na powyższy zarzut strona pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego orzeczenia przez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu za obie instancje, ewentualnie o uchylenie wyroku Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Tarnobrzegu wyrokiem z dnia 23 lutego 2001 r. oddalił apelację jako nieuzasadnioną. Podzielając ustalenia Sądu pierwszej instancji i dokonaną przez ten Sąd ocenę zebranego w sprawie materiału Sąd Okręgowy również przyjął, że stosunek pracy między stronami wygaś z mocy prawa na podstawie art. 58 ust. 1 ustawy z 13 października 1998 r. Dodatkowo zwrócił uwagę, że z mocy art. 61 KC oświadczenie woli pracodawcy o wyrażeniu zgody na rozwiązanie stosunku pracy z powódką za porozumieniem stron wywołałoby skutek w chwili, gdy powódka zapoznała się z jego treścią. Ponieważ pismo Kuratora dotarło do powódki 2 lipca 1999 r., czyli po wygaśnięciu stosunku z mocy prawa, trafnie Sąd Rejonowy przyjął, że stosunek pracy ustał w sposób określony w art. 58 ust. 1 ustawy z 13 października 1998 r. Oceny tej nie podważa fakt przyznania powódce wcześniejszej emerytury na podstawie art. 88 Karty Nauczyciela. Sprawdzenie przesłanek do nabycia prawa zależało od oceny organu rentowego. Jego stanowisko nie wiąże Sądu w sprawie o ustalenie sposobu ustania stosunku pracy i o roszczenia pracownicze. Następnie Sąd Okręgowy zaakceptował pogląd

Sądu pierwszej instancji o nabyciu przez powódkę prawa do świadczenia pieniężnego w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia za pracę, niezależnie od odprawy emerytalnej. Powołał się na uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 1991 r., I PZP 1/91 (OSNCP 1992 z.1, poz. 2), zgodnie z którą urzędnik mianowany zwolniony z pracy, uprawniony do otrzymania wynagrodzenia określonego w art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o urzędnikach państwowych nabywał również prawo do odprawy pieniężnej z art. 8 w zw. z art. 17 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19 ze zm.). Zdaniem Sądu Okręgowego ustawodawca chciał tym razem przyznać szczególną rekompensatę urzędnikom mianowanym tracącym miejsce pracy w wyniku zmiany podziału zadań między administracją rządową i samorządową, zmniejszenia liczby województw i konieczności ograniczenia zatrudnienia. Dlatego Sąd Okręgowy zgodził się z przeprowadzoną przez Sąd Rejonowy wykładnią art. 58 ust. 5 pkt 1 ustawy z 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną, że odesłanie do świadczenia pieniężnego przewidzianego w art. 13¹ ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych ma charakter ogólny, ramowy i dotyczy tylko rodzaju świadczenia, jego wysokości, a nie konkretnych warunków przyznania. Z tych motywów Sąd Okręgowy orzekł o oddaleniu apelacji.

Od wyroku Sądu drugiej instancji wniesiona została kasacja w interesie strony pozwanej. Kasacja opiera się wyłącznie na podstawie art. 393¹ pkt 1 KPC. Strona pozwana zarzuciła w niej naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 58 ust. 1 i ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną w związku z art. 13¹ ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych, polegającą na uznaniu, że stosunek pracy między stronami wygasł z mocy art. 58 ust. 1 ustawy, a nie uległ rozwiązaniu za porozumieniem stron i że powódce przysługuje prawo do świadczenia pieniężnego mimo równoczesnego nabycia prawa do emerytury. Na tej podstawie w kasacji wnosi się o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego w Tarnobrzegu oraz o przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji, z pozostawieniem mu rozstrzygnięcia o kosztach procesu za wszystkie instancje.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja nie jest uzasadniona. Strona pozwana nie podniosła w niej zarzutu naruszenia przepisów postępowania. Sąd Najwyższy jest przeto związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że stosunek pracy z powódką wygasł z mocy prawa na podstawie art. 58 ust. 1 ustawy z 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną, ponieważ do 31 maja 1999 r. nie otrzymała ona propozycji zatrudnienia na nowych warunkach pracy lub płacy w P. Kuratorium Oświaty. Sąd drugiej instancji ustalił dalej, że pismo powódki do pracodawcy z 25 czerwca 1999 r., w którym domagała się ona przede wszystkim dopuszczenia do pracy po dniu 1 lipca 1999 r., nie mogło być potraktowane przez pracodawcę jako oferta rozwiązania stosunku pracy z dniem 30 czerwca 1999 r. za porozumieniem stron. Takiego zamiaru powódki nie można domniemywać na tej podstawie, że rozwiązanie stosunku pracy na wniosek nauczyciela jest konieczną przesłanką nabycia prawa do wcześniejszej emerytury zgodnie z art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela. Przyznanie powódce prawa do wcześniejszej emerytury - jak słusznie zauważył Sąd Okręgowy - było następstwem decyzji organu rentowego, samodzielnie oceniającego przesłanki nabycia do niej prawa przez ubezpieczoną.

Stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oparte na treści świadectwa pracy sporządzonego przez stronę pozwaną nie mogło być wiążące dla Sądu w sprawie o roszczenia pracownicze. Sąd powinien dokonać własnych ustaleń faktycznych i na ich podstawie wyjaśnić, czy i kiedy stosunek pracy między stronami ustał. Prawdłowo Sądy obu instancji przyjęły, że brak propozycji zatrudnienia powódki na innych warunkach pracy lub płacy w Kuratorium przed dniem 31 maja 1999 r., zgodnie z art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną, pociągnął za sobą skutek w postaci wygaśnięcia stosunku pracy z dniem 30 czerwca 1999 r. Strony mogły temu zapobiec tylko przez wcześniejsze rozwiązanie stosunku pracy przez wypowiedzenie lub jego rozwiązanie za ich porozumieniem. W tej ostatniej formie oświadczenia woli powinny być złożone i przyjęte do dnia 30 czerwca 1999 r. Z tych względów, podniesiony - w istocie w uzasadnieniu kasacji - zarzut naruszenia art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Sąd Najwyższy uznał za nietrafny.

Strona pozwana kwestionowała rozstrzygnięcie Sądu drugiej instancji także z

innych przyczyn. Zarzuciła bowiem, że nawet przy ustaleniu wygaśnięcia stosunku pracy powódki z mocy art. 58 ust. 1 ustawy nie nabyła ona prawa do świadczenia pieniężnego ze środków budżetu państwa, ponieważ niezwłocznie przeszła na emeryturę nauczycielską. W tej sytuacji zgodnie z art. 13¹ ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych prawo do świadczenia w ogóle nie powstaje, a do tego przepisu w całości nawiązuje art. 58 ust. 5 pkt 1 ustawy z 13 października 1998 r. - Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną przez użycie zwrotu „przysługuje świadczenie pieniężne przewidziane w art. 13¹ ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych”. Zdaniem strony pozwanej przeprowadzona przez Sąd Okręgowy rozszerzająca, celowościowa wykładnia art. 58 ust. 5 pkt 1 ustawy nie została przekonująco uzasadniona, a poza tym pozostaje ona w sprzeczności z brzmieniem przepisu.

Sąd Najwyższy również ten zarzut kasacji ocenił jako nieusprawiedliwiony. Reforma administracji publicznej wprowadzona 1 stycznia 1999 r. polegała na zmianie podziału terytorialnego kraju z dwustopniowego na trzystopniowy, likwidacji części dotychczasowych województw, utworzeniu nowych jednostek samorządowych, przekazaniu zadań i kompetencji między administracją rządową i samorządową. Wiązała się z tym konieczność tworzenia nowych urzędów, likwidacji części dotychczas istniejących (np. urzędów rejonowych) i przekształcenia innych jednostek administracyjnych. Zmiany te nie mogły pozostać bez wpływu na stan zatrudnienia urzędników państwowych i samorządowych. Dlatego w rozdziale 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną zatytułowanym „Sprawy pracownicze” przyjęte zostały szczególne zasady postępowania z pracownikami dotychczasowych urzędów wojewódzkich (art. 52), pracownikami urzędów rejonowych i zamiejscowych jednostek tych urzędów mających siedzibę na obszarze powiatu (art. 53), pracownikami urzędów terenowych organów rządowej administracji specjalnej i innych jednostek organizacyjnych administracji rządowej (art. 54 ustawy) oraz niektórymi pracownikami samorządowymi (art. 56 ustawy).

Pracodawcy zatrudniający pracowników wymienionych w art. 52 - 54 i 56 ustawy zobowiązani zostali do podania na piśmie pracownikom danych dotyczących nazwy i siedziby pracodawcy po to, by mogli postąpić w sposób przewidziany w art. 23¹ § 4 KP. Pracownicy ci z mocy prawa z dniem 1 stycznia 1999 r. stali się pracownikami właściwych według podziału zadań i kompetencji urzędów z zachowaniem

uprawnień pracowniczych, wynikających z aktów, na których podstawie powstał ich stosunek pracy przed dniem 1 stycznia 1999 r. (art. 58 ust. 4 ustawy). Później jednak w terminie do dnia 31 maja 1999 r. nowy pracodawca mógł w sposób nie podlegający ustawowo kontroli związkowej, a także sądowej, dokonać wyboru pracowników spośród dotychczas zatrudnionych, którym zaproponuje dalsze zatrudnienie w urzędzie po 15 czerwca 1999 r. Stosunki pracy pozostałych pracowników wymienionych w art. 52 - 54 i 56 ustawy w związku z brakiem propozycji dalszego zatrudnienia wygasły z mocy prawa z dniem 30 czerwca 1999 r. Poza tym pracodawca uzyskał uprawnienie do wcześniejszego rozwiązania stosunków pracy za wypowiedzeniem także z pracownikami mianowanymi, bez ograniczeń wynikających z ustalenia w pragmatykach służbowych wyczerpująco okoliczności uzasadniających dokonanie wypowiedzenia. Do rozwiązania stosunków pracy w tym trybie ustawodawca nakazał odpowiednie stosowanie art. 41¹ KP (art. 58 ust. 3 ustawy). Z uwagi na faktyczne zniesienie w ustawie zasad szczególnej ochrony trwałości stosunków pracy urzędników mianowanych (wynikających z ustawy z 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych i ustawy z dnia 22 marca 1990 r. o pracownikach samorządowych - Dz.U. Nr 21, poz. 124 ze zm.), a nawet pracowników szczególnie chronionych przed rozwiązaniem umowy o pracę z mocy przepisów Kodeksu pracy i przepisów szczególnych, Trybunał Konstytucyjny na wniosek Rady Ogólnopolskiej Federacji Związków Zawodowych Pracowników Administracji dokonał oceny zgodności art. 58 ust. 1, 3 i 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną z art. 2, 12, 32 ust. 1, 2, art. 65 ust. 5, 7, 8 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 11 Konwencji Nr 87 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącej wolności związkowej i ochrony praw związkowych przyjętej w San Francisco w dniu 9 lipca 1948 r. (Dz.U. z 1958 r. Nr 29, poz. 125). Wyrokiem z dnia 13 marca 2000 r. , K1/99 (OTK 2000 Nr 2, poz. 59) Trybunał Konstytucyjny uznał za niezgodny z art. 12 i 32 Konstytucji RP i art. 11 Konwencji MOP Nr 87 art. 58 ust. 3 ustawy z 13 października 1998 r., ale tylko w zakresie w jakim przepis ten dozwalał na odpowiednie stosowanie art. 41¹ KP. W pozostałej części Trybunał umorzył postępowanie o zbadanie zgodności z cytowanymi przepisami Konstytucji RP art. 58 ust. 4 ustawy wobec cofnięcia wniosku i uznał za zgodne z Konstytucją i Konwencją MOP art. 58 ust. 1 ustawy. W motywach wyroku Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że wygaśnięcie stosunków pracy z mocy prawa nie narusza zasady równego traktowania pracowników i nie jest związane „z jakimikolwiek

oświadczeniami woli czy też decyzją pracodawcy”. Przyjęte w ustawie rozwiązanie uzasadnione jest zdaniem Trybunału słusznym interesem publicznym, który wymagał szybkiego dostosowania stanu zatrudnienia w przekształconych urządach administracji publicznej do ich zamierzonych zadań. Dlatego ograniczenie praw pracowniczych w zakresie ochrony trwałości stosunków pracy przez przyjęcie dopuszczalności wygaśnięcia stosunku pracy z mocy prawa Trybunał uznał za niesprzeczne ze wskazanymi przez wnioskodawcę przepisami Konstytucji RP i art. 11 Konwencji Nr 87 MOP dotyczącej wolności związkowej. W swojej ocenie Trybunał uwzględnił również to, że osobom tracącym miejsce pracy z przyczyn od nich niezależnych w ustawie zagwarantowane zostały szczególne świadczenia pieniężne. Określając je jako minimalne, a nawet niewystarczające, Trybunał podkreślił, że winny one złagodzić dotkliwe dla pracowników skutki ograniczenia ochrony przed zwolnieniami z pracy. Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę przy uwzględnieniu treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego oraz uzasadnienia tezy o zgodności art. 58 ust. 1 z powołanymi wyżej przepisami Konstytucji RP przyjął, że przeprowadzona przez Sąd drugiej instancji wykładnia art. 58 ust. 5 pkt 1 ustawy z 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną zasługuje na aprobatę z następujących powodów.

Nie ulega wątpliwości, że w sferze stosunków pracy urzędników mianowanych administracji publicznej ustawa z 13 października 1998 r. zawiera rozwiązanie szczególne, odbiegające w istotny sposób od zasad wynikających z przepisów Kodeksu pracy i pragmatyk służbowych (ustawa z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych i ustawa z dnia 22 marca 1990 r. o pracownikach samorządowych). Pozbawia ona pracowników nie tylko szczególnej ochrony trwałości stosunku pracy z mianowania, ale dozwala pracodawcom na w pełni swobodny wybór urzędników, którym zaproponowane zostaną nowe warunki pracy i płacy. Wybór ten nie musi być w ogóle uzasadniony. Pracodawca nie jest bowiem związany żadnymi kryteriami rzeczowej, sprawiedliwej oceny przydatności pracowników, czyli okolicznościami decydującymi na przykład o uznaniu wypowiedzenia za uzasadnione w świetle art. 45 KP. Co więcej osoby, które nie dostały oferty dalszego zatrudnienia nie mogą „decyzji” pracodawcy skutecznie zaskarżyć do Sądu skoro ich stosunek pracy ustaje z mocy prawa, a w ustawie brak kryteriów oceny pracodawcy zaproponowania zatrudnienia. Także porównanie art. 58 ust. 1 ustawy z 13 grudnia 1998 r. z art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwo-

wych dowodzi, że przy stosowaniu przepisów ustawy z 13 października 1998 r. ustawodawca pozostawił pracodawcy większą swobodę, skoro brakuje w niej powinności przeniesienia pracownika na inne stanowisko pracy w urzędzie. Powyższe okoliczności zdaniem Sądu Najwyższego uzasadniają pogląd, że przyznanie pracownikom mianowanym w art. 58 ust. 5 pkt 1 ustawy z 13 października 1999 r. świadczenia pieniężnego za ustanie stosunku pracy powinno być obligatoryjne, niezależnie od spełnienia jakichkolwiek innych warunków. Zawarty w art. 58 ust. 5 pkt 1 zwrot „przysługują świadczenia pieniężne przewidziane w art. 13¹ ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych”, jak trafnie uznał Sąd Okręgowy, stanowi jedynie wskazanie rodzaju świadczenia i sposobu jego obliczenia. Wymienione w art. 13¹ ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych ograniczenia prawa i wysokości świadczenia odnoszą się wyłącznie do sposobu rozwiązania stosunku pracy z urzędnikiem państwowym z mocy art. 13 ust. 1 pkt 2 tej ustawy, który różni się istotnie od przesłanek wygaśnięcia stosunku pracy z mocy art. 58 ustawy z 13 października 1998 r. Gdyby ustawodawca zamierzał „przenieść” ograniczenia z art. 13¹ ust. 1 i 2 do art. 58 ust. 5 pkt 1 ustawy z 13 października 1998 r. użyłby zwrotu zwykle stosowanego, że świadczenie przysługuje „na warunkach i zasadach” lub „na zasadach i wysokości” przewidzianych w art. 13¹.

Rozpoznając kasację Sąd Najwyższy zwrócił uwagę na nieprawidłowe oznaczenie strony pozwanej w sprawie. Nie jest nią Skarb Państwa lecz pracodawca ostatnio zatrudniający powódkę czyli P. Kuratorium Oświaty w R.

Z tych motywów oceniając wymienioną w kasacji podstawę naruszenia przepisów prawa materialnego jako nieusprawiedliwioną Sąd Najwyższy z mocy art. 393¹² KPC orzekł jak w sentencji.

N o t k a

W **uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 24 kwietnia 2002 r., III ZP 14/01 (OSNAPiUS 2002 r. nr 19, poz. 454)**, Sąd Najwyższy przyjął odmienną wykładnię, że mianowanemu urzędnikowi państwowemu, którego stosunek pracy wygasł dnia 30 czerwca 1999 r. na mocy art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. - Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz.U. Nr 133, poz. 872 ze zm.) nie przysługuje świadczenie pieniężne przewidziane w art. 13¹ ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz.U. Nr 31, poz. 214 ze zm.), jeżeli w dniu wygaśnięcia stosunku pracy nabył prawo do emerytury.

=====